

A csend világa

A csend világában élnek. Mégis többet érzékelnek másoknál. Nem betegek, csak kommunikációs nehézségeik vannak. Érzékenyebbek, „elnyomottabbak”. Az emberi jogokért küzdenek, hogy megbecsült, elismert, elfogadott polgárai lehessenek a társadalomnak. A Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségének Benczúr utcai székházában jártunk.

– Mikor alakult meg a szövetség? – kérdezem Vasák Iván főtitkárt.

– 1907-ben, s 1991-től van főállású hallássérült vezetője. Korábban a hallók irányították a siketeket, de igyekeztünk önállóak lenni. A szövetség országos hatáskörű szervezet, vannak helyi szervezetei is, melyek a helyi problémákra helyezik a hangsúlyt.

– Miből tartják fenn magukat?

– Főként állami támogatásból, mely 88 millió forint ebben az évben. Ebből fizetjük az energiaellátást, a bérleti díjakat, helyiségeket vásárolunk, fizetjük az alkalmazottakat, kulturális rendezvényeket tartunk, és működtetünk egy videostúdiót is, ahol filmek for-

gatását, feliratozását végezzük. Támogatjuk a helyi szervezeteket, de a tagszáma növekedésével szaporodnak gondjaink is.

– Hány tagot számlál a szövetség?

– Országosan tizenegyezer tagunk van, ebből Budapesten háromezer. Tizennégy év az alsó korhatár, ekkortól vállalható funkció is. A szavazati jog 18 éves kortól jár.

– Mennyiben tudják segíteni és támogatni a fiatalok tanulását, beilleszkedési problémáit?

– Fontos a tanárokkal, iskolákkal való jobb együttműködés. A továbbtanuláshoz szükség lenne tolmácsokra, sajnos ez nem biztosított, hiszen az

állam még a jelnyelvet sem is-

meri el. Pedig külföldön bevált módszer, hogy felsőfokú intézményekben a továbbtanuló diákok tolmács segítségével vesznek részt az oktatásban. Siketek vagyunk, de nem betegek! Az iskolák azonban erősen oralista beállítottságúak, ezért nehezen kerülünk közelebb egymáshoz.

– Ha a továbbtanulás ilyen nehézségekbe ütközik, az elhelyezkedéssel valószínűleg még több gond adódik...

– A siketektől gyakran elzárkóznak a munkahelyek. A munkáltató a hallás- és beszédállapotot nézi, nem pedig a tudást. Így a szövetség tagságának nyolcvan százaléka rokkantnyugdíjas! Ez olcsó megoldás, pe-

dig a siketeknek jó képességeik vannak! Ha nem is hallanak, jó a kézügyességük, jól értenek a számítógéphez. Sok szakma lenne a számukra, csak egy kis odafigyelés kellene. Európai szinten a siketek szociális helyzete majdnem nálunk a legrosszabb! Sokszor találkozunk olyan gyerekekkel, akiket értelmi fogyatékosnak minősítenek, pedig csak siketek. Létezik ugyan szakértői bizottság, de egy siket gyerekről nehéz eldönteni, hogy fogyatékos-e, vagy csak ingerszegény környezetből jött. Pedig nem mindegy, mi lesz a gyerek sorsa, hol tanulhat, hol oktatják! Ezért kellene, hogy a bizottságban legyen egy siket szakértő is! – sorolja panaszaikat Vasák Iván.

A rokkantnyugdíj – pláne szükségtelenül! – egy életen át való fizetése nem kis terhet rak az államra. Az orvosok ennek ellenére sokszor azt javasolják a halláskárosultnak, hogy menjen nyugdíjba! Persze ez a megoldás a legkönnyebb. Kevesebb gondnal, odafigyeléssel, segítségnyújtással jár. A szövetség szeretné bevezetni a „kétnyelvűséget” az

FOTO: SPILÁK ZSUZSANNA

oktatásban, azaz a gyerekek ne csak beszéd-, hanem jelnyelven is megkapják az információkat.

- Korábban tíz éven át a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán képezték a nyelvi tolmácsokat - veszi át a szót *Podani János*, a szövetség elnöke. - Ezt 1990-ben felfüggesztették, mert a képzés nem volt hatékony és siketcentrikus. Egy év alatt végrehajtottuk a reformot a főiskolával, majd újra beindítottuk a képzést. Most végzett az első évfolyam. Am a tolmácsok munkája államilag nem finanszírozott, a szövetségnek kell vállalnia ezeket a terheket is.

- *Az államin kívül milyen támogatásra számíthatnak még?*

- Pályázatok útján nyerehetünk támogatásokat, de ezek gyakran kiszámíthatatlanok. Sokszor a kért összeg felét kapjuk, s ebből a tervezett programot nem tudjuk megvalósítani. Más-kor természetbeni juttatást kapunk - pl. élelmiszert -, ami a helyi szervezeteknek megfelelő, de a központ részére nem elfogadható forma.

- *Saját alapítványuk, az Audio-Text milyen célkitűzéseket szolgál?*

- Saját filmek feliratozását végzi, és ehhez biztosítja a megfelelő eszközöket és személyzetet. A Híradó, a Hírháttér, a Panoráma és egy-két film feliratozását a televízió fizeti, amely ebben az évben ötmillió forinttal támogat bennünket.

A szövetség videostúdiója, amely SVHS technikával rendelkezik, két kamerát, két videomagnót, monitorokat és két számítógépet használ a feliratozáshoz, vágáshoz. 1996 októberé óta üzemel, miu-

tán a Sinosz (Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége) megpályázott és megnyert egy, a stúdió létesítéséhez szükséges támogatást. A fenntartás, az üzemeltetés összegét, a dolgozók bérét a szövetség állja.

- A stúdióban havonta félórás anyagot készítünk a siketek gondjairól, életéről, kulturális és sporteseményekről, vitaműsorokról, melyből egy tízperces részt a Szív TV ingyen és háromszor ismételve ad le - meséli *Gáti Tamás*, a stúdió vezetője.

- A teljes anyagot hat vidéki stúdió, illetve igény szerint a megyei szervezetek játsszák le tagjaik ré-

szére klubdelután formájában. A Magyar Televízió a teletexen két ingyen oldalt biztosít a Sinosz számára, ahol hirdethetjük a különböző tévétársaságok adásainak időpontjait.

- *Külső szponzorok nem támogatják a stúdió munkáját?*

- Írtunk sok budapesti kábeltévé csatornának is adásidőt kérve, de a Szív TV-n kívül senki sem válaszolt! Szeptemberben indulunk a PHARE európai országok partneri kapcsolatokat létrehozó pályázatán, mely segítené a hasonló profilú szervezetek együttműködését. Nagy problémánk a pénzhiány! A két főállású dolgozó mellett megbízásos alapon foglalkoztatunk operatőröket, riportereket. Utaztatásuk, a gépkocsihasználat, a kazeták készítése, szállítása teteemes költséget emészt fel. Reménykedünk benne,

hogy megnyerjük a PHARE-pályázatot, és a jövőben több, jobb lehetőségünk lesznek.

Nem csupán a filmkészítés nehézségei, a támogatottság hiánya, az elhelyezkedés gondjai sújtják a halláskárosultakat. A társadalombiztosító figyelmen kívül hagyja a hallássérültek évek alatt befizetett betegségbiztosítási díjait, gyógyászati segédeszközökkel nem vagy alig, technikai eszközökkel sem segíti a siketeket. A fax tarifadíjához nem kapnak kedvezményt, a telefont nem tudják használni, ezért többet kényserülnek utazni. A Matáv néhány utcai telefont hangerősítővel látott el, de az utcai zaj párhuzamos felerősítése miatt ezek sokszor használhatatlanok. A lakásokban lévő kihangosításról, faxról viszont nem gondoskodnak. A szövetséget senki sem kérdezi, mire is van igazán szüksége. A parlament esélyegyenlőségi törvényével kapcsolatos törvényjavaslata nyolc éve áll döntés előtt. Az új nyugdíjtörvény életbelépésével a meghosszabbított korhatár - kerkedvezmény nélkül! - a szövetség minden tagjára érvényes lesz.

A siketek nem hallanak, de mindarra képesek, amire a hallók. Érzékelik a segítségnyújtás hiányát, a közömbösséget, a szentvelenséget. Meg kellene végre hallanunk panaszos szavukat!

HENYEI HELGA TÜNDE